

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ
DEPARTAMENT WSPÓŁPRACY Z SAMORZĄDEM TERYTORIALNYM

Warszawa, 01 lipca 2020 r.

DWST-WPZN.053.8.2020.AB

Pan
[REDAKTOR]

Szanowny Panie,

odpowiadając na Pana petycję z 17 czerwca 2020 r., w sprawie podjęcia inicjatywy ustawodawczej w zakresie przywrócenia prawa do wcześniejszych emerytur nauczycielom zatrudnionym przed rokiem 1999, Ministerstwo Edukacji Narodowej uprzejmie informuje.

Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela¹ nauczyciele mający trzydziestoletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze, zaś nauczyciele szkół, placówek, zakładów specjalnych oraz zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich – dwudziestopięcioletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym, mogą – po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy – przejść na emeryturę. Możliwość przewidziana w tym przepisie jest niezależna od wieku nauczyciela.

Uprawnienie to zostało ograniczone przez ustawę z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118), na mocy której w art. 88 ustawy – Karta Nauczyciela dodano ust. 2a. Przepis ten zmieniał się dwukrotnie w zakresie okresu, w którym nauczyciele zachowywali prawo do emerytury uzyskanej w trybie art. 88 – zaczynając od okresu ośmiu lat od dnia wejścia ustawy o emeryturach i rentach z FUS, potem dziewięciu, kończąc na okresie dziesięcioletnim.

Zgodnie z obecnym brzmieniem art. 88 ust. 2a ustawy – Karta Nauczyciela, nauczyciele urodzeni po 31 grudnia 1948 r., a przed 1 stycznia 1969 r., mogą skorzystać z uprawnień emerytalnych na podstawie art. 88, jeżeli spełnili warunki

---

¹ Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2019 r. poz. 2215)

wymagane w art. 88 ust. 1 tej ustawy w ciągu dziesięciu lat od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. do dnia 31 grudnia 2008 r.), z wyjątkiem warunku rozwiązania stosunku pracy, oraz nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wnioski o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa.

Pierwotnie – od 1 stycznia 1999 r. – w art. 88 dodano przepis ust. 2a, zgodnie z którym, nauczyciele urodzeni w tym okresie zachowują prawo do emerytury, o której mowa w ust. 1, bez względu na wiek, w ciągu 8 lat od wejścia w życie ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, czyli do końca 2006 r. Brak rozwiązania systemowego powodował jednak, iż określone w art. 88 ust. 2a prawo przedłużono początkowo do 9 lat, a potem do 10 lat, czyli do końca 2008 r.

Biorąc powyższe pod uwagę trudno zgodzić się z twierdzeniem, że w tym przypadku prawo zadziałało wstecz. Ma ono bowiem zastosowanie do nauczycieli którzy do 31 grudnia 2008 r. nie nabyli praw wynikających z art. 88 ustawy – Karta Nauczyciela natomiast w żaden sposób nie ogranicza uprawnień już nabytych.

Jednocześnie, **w celu złagodzenia skutków reformy emerytalnej**, wprowadzono przejściowe rozwiązanie, adresowane do nauczycieli, którzy legitymują się stosunkowo długim stażem pracy. Ustawą z dnia 22 maja 2009 r. **została utworzona nowa instytucja zabezpieczenia społecznego skierowana do nauczycieli – nauczycielskie świadczenia kompensacyjne**².

Uchwalenie ustawy kompensacyjnej spowodowało wyodrębnienie z grupy podmiotów, których na skutek reformy pozbawiono uprawnień do przejścia na wcześniejszą emeryturę z art. 88 Karty Nauczyciela, podgrupy nauczycieli wyposażonej w nauczycielskie świadczenia. Prawo do nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych nabywane jest przez nauczycieli, którzy osiągnęli 30-letni staż pracy, w tym 20 lat pracy nauczycielskiej, w kolejnych latach. Jednocześnie określono wiek uprawniający do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, który będzie wzrastał w kolejnych latach kalendarzowych, aż osiągnie 59 lat w przypadku kobiet i 64 lata w przypadku mężczyzn, co nastąpi odpowiednio w latach 2031-2032.

---

² Ustawa o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych z dnia 22 maja 2009 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 128)

Świadczenie to ma zatem charakter przywileju. Ustawodawca przewidział jego wygaśnięcie z uwagi na konieczność stopniowego zrównywania praw ubezpieczonych w obrębie powszechnego systemu ubezpieczeniowego. System ten zapewnia zabezpieczenie przed skutkami zmniejszonych możliwości wykonywania pracy zarobkowej spowodowanej wiekiem poprzez świadczenie emerytalne. Natomiast zabezpieczenie przed skutkami częściowej albo całkowitej niezdolności do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu przed osiągnięciem wieku emerytalnego zapewnia świadczenie rentowe.

Należy podkreślić, że zgodnie z art. 6 ww. ustawy, nauczycielskie świadczenia kompensacyjne finansowane są w całości ze środków budżetu państwa.

Z poważaniem

Jerzy Jakubczuk
Dyrektor
Departament Współpracy z Samorządem
Terytorialnym
/ – podpisany cyfrowo/